

Nizozemski jezik na mreži – mrežni izvori Instituta za nizozemski jezik u Leidenu¹

Institut za nizozemski jezik (nizozemski: Instituut voor de Nederlandse Taal / INT) središnja je ustanova za proučavanje nizozemskoga jezika i nizozemske leksikografije.² Osnovan je 1967. u Leidenu, a do 2016. djelovao je pod imenom Institut za nizozemsku leksikologiju (Instituut voor Nederlandse Lexicologie). Pod vodstvom sadašnje ravnateljice Friede Steurs znanstvenici Instituta usmjereni su na proučavanje nizozemskoga jezika, što ponajprije uključuje gramatički i leksikografski opis jezika, te na širenje kulture nizozemskoga jezika i izvan granica Nizozemske tamo gdje postoji nizozemska jezična zajednica, a to su Flandrija u Belgiji, Surinam i Nizozemski Antili. Nizozemski je zapadnogermanski jezik i njime danas govori više od 20 milijuna govornika. Također, u suradnji s drugim znanstvenim ustanovama i zajednicama u Nizozemskoj i inozemstvu znanstvenici Instituta bave se proučavanjem i drugih srodnih zapadnogermanskih jezika kao što su flamanski u Belgiji, frizijski u pokrajini Friziji u Nizozemskoj i Njemačkoj te afrikaans u Južnoafričkoj Republici. Mrežni izvori Instituta za nizozemski jezik, u skladu s današnjim zahtjevima i potrebama, važan su izvor i korpusnih i leksikografskih podataka za nizozemski jezik. Djelatnost Instituta za nizozemski jezik temelji se na bogatoj i dugoj leksikografskoj praksi te na povezivanju jezikoslovnih znanja, digitalizacije i suvremenih računalnih alata i tehnologija. Glavni je cilj sve pojedinačne leksikografske izvore povezati u jedan zajednički, čime bi se omogućilo dijakronsko praćenje razvoja i promjena nizozemskoga jezika, a ovdje predstavljamo nekoliko najvažnijih leksikografskih mrežnih izvora.

1. *Rječnik suvremenoga nizozemskog jezika / Algemeen Nederlands Woordenboek*³ (<https://ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/lexicologie-a-lexicografie/algemeen-nederlands-woordenboek>)

Izrada *Rječnika suvremenoga nizozemskog jezika*, s glavnom urednicom Tanneke Schoonheim, a voditeljem projekta Robom Tempelaarsa, započela je 1970., a 2009.

¹ Članak posvećujemo dr. Tanneke Schoonheim, nizozemskoj jezikoslovki i dugogodišnjoj suradnici Instituta za nizozemski jezik u Leidenu koja je, nažalost, iznenada preminula 25. kolovoza 2020.

² Ovaj je članak izrađen na istraživačkome projektu *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* (IP -2016-06-2141), koji financira Hrvatska zaklada za znanost i koji se provodi u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje, a rezultat je usavršavanja u Institutu za nizozemski jezik u Leidenu, u kojemu su autorice boravile u studenome 2019.

³ Svi mrežni podatci preuzeti su s mrežne stranice Instituta za nizozemski jezik <https://ivdnt.org/> (pristupljeno 21. i 22. travnja 2020.).

objavljena je prva mrežna inačica *Rječnika*. *Rječnik* je korpusno utemeljen i u njemu se opisuje suvremeni nizozemski jezik, koji se govori u Nizozemskoj, Flandriji, Surinamu i na Karibima, a s pomoću mrežnih poveznica osim definicija, tj. opisa značenja, za svaku se natuknicu donose relevantni podatci o leksičkim odnosima s drugim riječima (hiperonimi, sinonimi i sl.), izgovoru, zapisu, primjerima uporabe, kolokacijama, tvorbenim gnijezdima, a također su dostupne i slike te videozapisi i zvučni zapisi. *Rječnik* trenutačno sadržava više od 260 000 riječi i izraza koji su raspoređeni unutar 83 000 natuknica.⁴

The screenshot shows the ANW online dictionary entry for the word "huis". The interface includes a search bar, navigation tabs (Zoeken, Woord, Neologismen, Help, Informatie), and the ANW logo. The word "huis" is highlighted in the search results. The main content area displays the word "huis" with a list of meanings (Per betekenis) numbered 1.0 to 12.0. A photograph of a house is shown with the caption "Bron: Bernard Gagnon (CC BY-SA 3.0)". To the right of the photo, there is a definition: "gebouw ontworpen als woonruimte voor iemand, een gezin of een familie; woning". Below the photo, there is a section for "Semagram" and "Combinatiemogelijkheden". The "Combinatiemogelijkheden" section lists "sta" and "te koop staan". On the far right, there is a table with grammatical information: "Woordsoort", "Type", "Naamtype", "Geslacht", "Lidwoord", "Betekenisklasse", "Spelling en flexie", "Enkelvoud", "Meervoud", "Verkleinvorm", "Woordrelaties", "Hyperoniem", and "Synoniem".

1. slika: Primjer obrade riječi *huis* 'kuća' u *Rječniku suvremenoga nizozemskog jezika*

2. *Novotvorenice/Neologismen* (<https://ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/lexicologie-a-lexicografie/neologismen>)

Rječnik novotvorenica u nizozemskome jeziku uređuje Vivien Waszink. Novotvorenice se izrađuju u sklopu *Rječnika suvremenoga nizozemskog jezika*, sustavno se unose u rječničku bazu i smatraju se dijelom leksika nizozemskoga jezika. Novotvorenicama se smatraju izvedenice od postojećih riječi u nizozemskome, tuđice, najčešće iz engleskoga, ali i iz drugih jezika, te postojeće nizozemske riječ koje u skladu s nekom izvanjezičnom promjenom dobivaju novo značenje. Novotvorenice se popisuju svakoga tjedna i na stranicama projekta objavljuje se novotvorenica tjedna, a u tražilici je moguće pretraživati sve tvorenice od 2011. godine. Pri procjeni je li nešto u nizozemskome jeziku novotvorenica i ima li trajniju uporabu u društvenoj komunikaciji primjenjuje se tzv. test FUDGE, koji je izradio američki lingvist Allan Metcalf. FUDGE je pokrata

⁴ <http://anw.ivdnt.org/about>

nastala od prvih slova engleskih riječi i izraza *frequency* (F) ‘čestoća’, *unobtrusiveness* (U) ‘diskretnost, nenametljivost’, *diversity of users and situations* (D) ‘raznolikost govornika i situacija’, *generation of forms and meanings* (G) ‘mogućnost izvođenja novih oblika i značenja’ i *endurance of the concept* (E) ‘trajnost koncepta, tj. značenja novotvorenice’.

Neologisme van de week - Archief

Toon #

20

▼

beeldborrelen	20 april 2020
telehoren	14 april 2020
balkonquiz	07 april 2020
coronahuffer	31 maart 2020
hoestdab	24 maart 2020
coronakabinet	17 maart 2020
ontvadering	10 maart 2020
die-in	03 maart 2020
infodemie	25 februari 2020
het witte balkje	18 februari 2020
nokay	11 februari 2020
taalmakelaar	04 februari 2020

Meer lezen

Kijksluiter, toetsenbordterrorist en weigerpensionado: dagelijks komen er nieuwe woorden bij in het Nederlands. In de rubriek Neologisme van de week bespreken we elke week een actueel nieuw woord.

- [Neologisme van deze week](#)
- [Neologisme van de week - Archief](#)
- [Neologismen in het ANW](#)
- [FUDGE-test: test de houdbaarheid van neologismen](#)
- [Nieuwe woorden op Profielwerkstuk taalkunde](#)
- [Toolkit Neologismen op Profielwerkstuk taalkunde](#)

Neologisme gevonden?

Meld het ons via het formulier

'Oude' neologismen

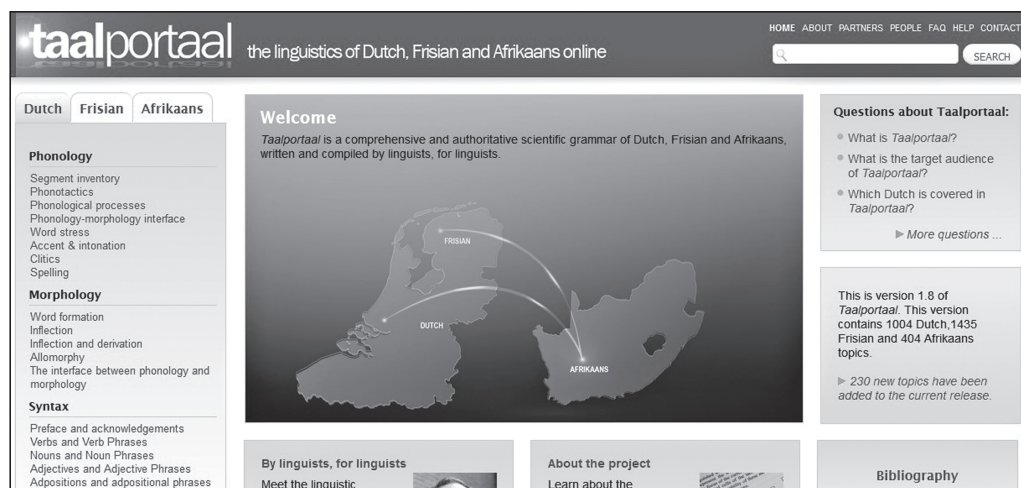
- [attentioexia](#)
- [QR-code](#)
- [boterhammentaks](#)
- [peilvalkuil](#)
- [antibladelaser](#)

2. slika: *Novotvorenice u nizozemskome jeziku*

3. *Jezični portal nizozemskoga, frizijskoga i afrikaansa / Taalportaal* (<https://taalportaal.org/taalportaal/topic/>)

Jezični portal nizozemskoga, frizijskoga i afrikaansa opsežan je i zahtjevan projekt u kojemu sudjeluju istraživači Instituta za nizozemski jezik, Sveučilišta u Leidenu, Frizijske akademije u Leeuwardenu te Meertensova instituta⁵ u Amsterdamu. Projekt je započeo 2011., a cilj je opisati gramatičku strukturu nizozemskoga, frizijskoga i afrikaansa na trima razinama – fonološkoj (opis glasovnih i naglasnih obilježja), morfološkoj, tvorbenoj, sintagmatskoj i sintaktičkoj. Posljednje dvije razine uključuju opis glagolskih, imeničkih, pridjevnih i priložnih sveza te položaj nesamostalnih riječi (veznika, prijedloga i čestica). Sve gramatičke informacije mrežno su dostupne i pretražive.

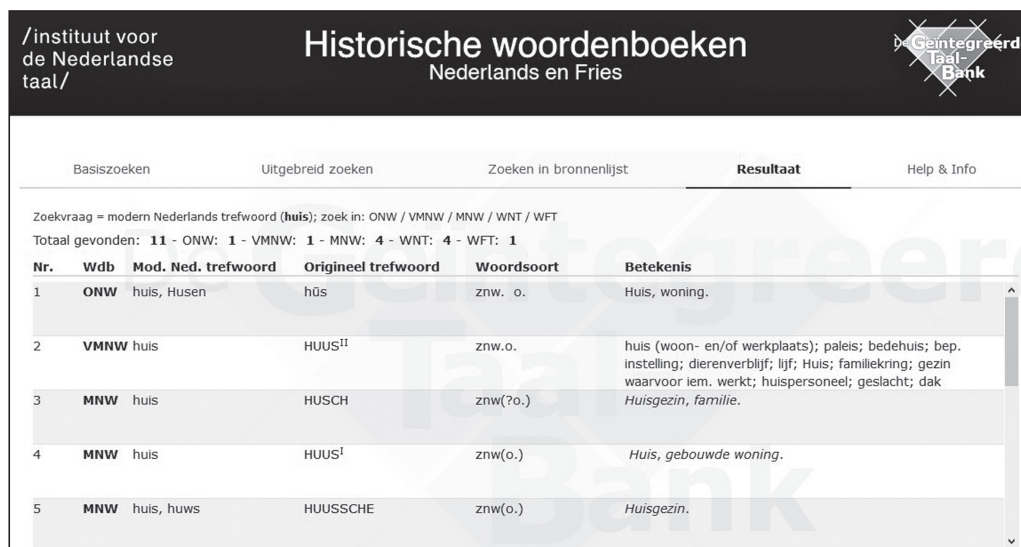
⁵ Meertensov institut nazvan je prema Pieteru Jacobusu Meertensu, nizozemskome profesoru književnosti, dijalektologu i etnologu.

3. slika: *Jezični portal nizozemskoga, frizijskoga i afrikaansa*

4. *Povijesni rječnik nizozemskoga i frizijskoga jezika / Historische Wordenboeken* (<http://gtb.ivdnt.org/search/>)

Povijesni rječnik nizozemskoga i frizijskoga jezika mrežno je dostupan i pretraživ rječnik koji obuhvaća povijesne rječnike nizozemskoga i frizijskoga jezika u kojima se donosi popis, značenja i primjeri uporabe nizozemskih i frizijskih riječi od 500. do 1976.

4. slika: *Povijesni rječnik nizozemskoga i frizijskoga jezika*

Građa mrežnoga povijesnog rječnika preuzeta je iz pet tiskanih povijesnih rječnika koji su nastali u Institutu za nizozemski jezik i Frizijskoj akademiji: *Rječnika staronizozemskoga*, koji obuhvaća razdoblje od 500. do 1200., *Rječnika ranosrednjovjekovnoga nizozemskoga*, koji obuhvaća razdoblje od 1200. do 1300., *Rječnika srednjovjekovnoga nizozemskoga*, koji obuhvaća razdoblje od 1250. do 1550., *Rječnika nizozemskoga jezika*, koji obuhvaća razdoblje od 1500. do 1976. te *Rječnika frizijskoga jezika*, koji obuhvaća razdoblje od 1800. do 1975. Mrežni povijesni rječnik pretraživ je po suvremenome obliku riječi i po svim rječnicima, a pretraga se može ograničiti i na pojedinačne rječnike, pri čemu je potrebno poznavati izvorni zapis riječi iz vremena kad je zabilježena.

5. *Terminologija / Terminologie* (<https://ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/terminologie/expertisecentrum>)

Centar za ekspertizu nizozemske terminologije (Expertisecentrum Nederlandstalige Terminologie) dio je Instituta od 2016., kad je Institut preuzeo aktivnosti nekadašnjega Centra za nizozemsku terminologiju. Među glavnim zadaćama Centra ističe se podrška terminološkomu djelovanju te se ovdje prikupljaju terminološki podatci i alati, a voditelj je Dirk Kinable.

Online raadpleegbare termenlijsten

De links op de subklassepagina's zijn verwijzingen naar termenlijsten die te vinden zijn op verschillende websites. We wijzen dan ook nadrukkelijk op de uiteenlopende kwaliteit van deze termenlijsten. Wij staan niet in voor de volledigheid van de verzamelingen en zijn niet verantwoordelijk voor onnauwkeurigheden of fouten.

Zelf een online termenlijst melden?

Ongetwijfeld zullen er termenlijsten ontbreken. Help ons de lijst bij te werken. Stuur een e-mail met suggesties naar terminologie@ivdnt.org

Nuttige tips

1. Zelf op zoek naar een termenlijst? Dat kan heel makkelijk via Google. Hiervoor kunnen o.a. de volgende zoektermen worden gebruikt: *begrippen*, *begrippenlijst*, *glossarium*, *termen*, *termenlijst*, *terminologie*, *thesaurus*, *vaktermen*, *woordenboek*, *woordenlijst*.
2. De betekenis of definitie van een vakterm opzoeken via Google kan door in het zoekvak van Google `define`: te typen gevolgd door een spatie en het woord of de

De termenlijsten

De termenlijsten zijn ingedeeld naar onderwerp volgens de [Library of Congress-classificatie](#)

Klik op een hoofdklasse om de subklasse te tonen (of weer te sluiten). Het getal achter de hoofdklasse geeft het aantal subklassen aan. Het getal achter de subklasse geeft het aantal termenlijsten aan.

- A** Algemene werken [0]
- B** Filosofie. Psychologie. Godsdienst [15]
- C** Hulpwetenschappen van de geschiedenis [1]
- D** Wereldgeschiedenis en geschiedenis van Europa, Azië, Afrika, Australië, Nieuw-Zeeland, etc. [2]
- E - F** Geschiedenis van Noord- en Zuid-Amerika [0]
- G** Geografie. Antropologie. Recreatie [3]
- H** Sociale wetenschappen [10]
- J** Politieke wetenschappen [4]
- K** Recht [2]
- L** Onderwijs [1]
- M** Muziek [1]
- N** Schone kunsten [6]
- P** Taal en literatuur [2]
- O** Exacte wetenschappen [10]

5. slika: *Terminološki portal* Centra za ekspertizu nizozemske terminologije

6. *Leksički opis nizozemskoga jezika / Beschrijving van de woordenschat* (<https://ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/lexicologie-a-lexicografie/beschrijving-van-de-woordenschat>)

Jedan je od ciljeva Instituta objedinjavanje građe i izvora te programske podrške, pa se većina projekata radi s istom programskom podrškom koja se prilagođuje specifičnim potrebama određenoga projekta. Na tim se načelima u okviru projekta *Leksički opis nizozemskoga jezika* pod voditeljstvom Katrien Depuydt osmišljava i jedinstveni leksički opis nizozemskoga jezika u cilju izgradnje jedinstvene baze leksičkih podataka temeljene na starijim i novijim izvorima i korpusima kojima Institut raspolaže. S obzirom na to da se na projektu još radi, njegovi rezultati u ovome trenutku nisu mrežno dostupni.

7. *Sveze riječi / Wordcombinaties* (<https://ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/lexicologie-a-lexicografie/woordcombinaties>)

Cilj je projekta Lut Colman *Sveze riječi* kombinacija kolokacijske baze sa semantički motiviranim rječnikom obrazaca (*semantically motivated pattern dictionary*). Namijenjen je učenju nizozemskoga kao drugoga jezika, a omogućit će brz pristup kolokacijama te će povezivati obrasce sa značenjem. I na ovome se projektu još radi te rezultati zasad nisu mrežno dostupni.

Svim tim projektima Institut za nizozemski jezik na suvremen način povezuje sve aspekte nizozemskoga jezika od najranije povijesti do danas.